

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 29.6.2022
COM(2022) 324 final

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

**Posílení politiky soudržnosti – Flexibilní pomoc územím (FAST – CARE) – pro řešení
důsledků ruské agrese**

1. Úvod

Ruská agresivní válka proti Ukrajině přinesla Evropské unii i celému světu nové a nečekané výzvy. Zatímco se naše společnosti stále ještě vzpamatovávají z pandemie COVID-19, ruská invaze přinesla válku a destrukci, zvýšenou geopolitickou nestabilitu a narušení světového hospodářství.

EU zůstává solidární s Ukrajinou a jejím obyvatelstvem. Od roku 2014 přispěla EU a její členské státy této zemi v rámci humanitární pomoci a pomoci při rychlé obnově částkou přesahující 1 miliardu EUR. Od ruské invaze na Ukrajinu byla tato pomoc navýšena a nyní činí více než 4 miliardy EUR na hospodářskou, sociální a finanční odolnost Ukrajiny ve formě makrofinanční pomoci, rozpočtové podpory, pomoci při mimořádných událostech, reakce na krize a humanitární pomoci. EU rovněž mobilizovala další 2 miliardy EUR na vojenskou pomoc v rámci Evropského mírového nástroje. EU navíc na ruskou invazi reagovala pohotově a rázně přijetím sankcí, které budou mít pro Rusko rozsáhlé a závažné důsledky.

Od 24. února čelí EU náhlému přílivu osob prchajících před ruskou agresí. Do dnešního dne dorazilo do Unie více než 6,2 milionu ukrajinských státních příslušníků. Přestože se někteří začali vracet na Ukrajinu a příliv uprchlíků se pomalu stabilizuje, jejich počet je stále značný a nadále roste. Dopady tohoto přílivu se v jednotlivých členských státech liší. Některé členské státy a regiony přijaly velmi vysoký podíl nově příchozích, přičemž v osmi členských státech počet osob, jimž byla poskytnuta dočasná ochrana, překročil již 1 % počtu obyvatel a v Polsku a Česku pak dokonce 3 %.

Úsilí vynakládané na přijetí vysídlených osob a rychlé umožnění jejich integrace během jejich pobytu v EU nemá obdoby. Iniciativy členských států umocňuje činnost místních orgánů a občanské společnosti, které působí v první linii při naplňování humanitárních potřeb, včetně přístřeší, oblečení, hygienických potřeb a psychologické podpory.

Evropská unie poskytla podporu prostřednictvím bezprecedentních opatření a finančních prostředků určených na naplňování potřeb vysídlených osob¹. EU poprvé v historii aktivovala směrnici o dočasné ochraně² a poskytla osobám prchajícím před ruskou agresí okamžitou a kolektivní dočasnou ochranu. Status dočasné ochrany zajišťuje přístup ke zdravotní péči, ke vzdělání a na trh práce a zhruba půl milionu ukrajinských dětí nyní využívá možnosti účastnit se školní výuky v zemích, kde uprchlíci pobývají.

Rovněž byla okamžitě mobilizována podpora Unie v rámci evropského mechanismu civilní ochrany (RescEU) spolu s prostředky fondů v oblasti vnitřních věcí, které jsou dosud k dispozici v rámci období 2014–2020. V návaznosti na dárcovskou akci „Stojíme za Ukrajinou“ je dále mobilizováno 400 milionů EUR z fondů v oblasti vnitřních věcí jako

¹ COM(2022) 131 final – Přijímání lidí prchajících před válkou na Ukrajině – Příprava Evropy na naplnění potřeb.

² Prováděcí rozhodnutí Rady (EU) 2022/382, kterým se stanoví, že nastal případ hromadného přílivu vysídlených osob z Ukrajiny.

mimořádná podpora pro nejvíce postižené členské státy. Část těchto finančních prostředků bude cílena na místní a regionální orgány a organizace občanské společnosti pro uznání jejich klíčové úlohy při zajišťování počátečního přijetí vysídlených osob z Ukrajiny.

Vzhledem k naléhavé nutnosti řešit nastalou situaci bylo přijato několik návrhů na zvýšení flexibility financování soudržnosti na podporu členských států. Balíčky opatření postupně přijímané³ na základě Akce v rámci politiky soudržnosti na podporu uprchlíků v Evropě (CARE) pomáhají členským státům poskytovat mimořádnou podporu a zajišťovat přístup ke službám, jako je dočasné ubytování, dodávky potravin a vody nebo lékařská péče.

Akce v rámci politiky soudržnosti na podporu uprchlíků v Evropě (CARE) umožnila zejména flexibilně využívat Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR) a Evropský sociální fond (ESF) v rámci programů soudržnosti na období 2014–2020 pro projekty, které se zabývají těmito migračními výzvami, přičemž uplatňuje zpětnou způsobilost výdajů ode dne invaze, aby bylo možné ze strany EU podpořit veškerá opatření, jež byla za účelem pokrytí souvisejících potřeb uprchlíků přijata okamžitě.

Kromě toho byly zavedeny individualizované jednotkové náklady za účelem snížení administrativní zátěže příjemců a správních orgánů členských států v souvislosti s řešením těchto problémů.

Dále byla do 30. června 2022 prodloužena možnost získat plnou úhradu výdajů vykázaných Komisi a bylo zásadně navýšeno předběžné financování z prostředků programu REACT-EU, a to o další 3,5 miliardy EUR v zálohových platbách, aby bylo zmírněno zatížení veřejných financí členských států.

Tyto finanční prostředky mohou členské státy již nyní použít k vypracování individualizovaných řešení pro dlouhodobou integraci státních příslušníků třetích zemí prostřednictvím investic do bydlení, vzdělávání, zaměstnanosti, zdravotnictví, sociální integrace a péče nebo dalších sociálních služeb. Je však zásadní, aby rychle přikročily k úpravám programů, aby byly zajištěny finanční toky tam, kde je to nejvíce zapotřebí.

I přes veškeré vynaložené úsilí příslušné potřeby stále rostou. Mnoho zúčastněných stran z řad občanské společnosti, místních a regionálních orgánů a členských států se obrátilo na Komisi a upozornilo ji na konkrétní obtíže, s nimiž se při pomoci osobám prchajícím před ruskou agresí setkávají. Jejich obavy zopakoval i Evropský parlament a Evropská rada⁴, která na svém mimořádném zasedání konaném ve dnech 30. a 31. května vyzvala Komisi, aby „předložila nové iniciativy na podporu tohoto úsilí v rámci víceletého finančního rámce.“

Komise dnes na předchozí úsilí navázala přijetím dalšího souboru opatření, která mají ještě více zvýšit flexibilitu politiky soudržnosti, aby bylo možno řešit důsledky války, a

³ Nařízení (EU) 2022/562, kterým se mění nařízení (EU) č. 1303/2013 a (EU) č. 223/2014 (Úř. věst. L 109, 8.4.2022, s. 1).

Nařízení (EU) 2022/613, kterým se mění nařízení (EU) č. 1303/2013 a (EU) č. 223/2014 (Úř. věst. L 115, 13.4.2022, s. 38).

⁴ Závěry Evropské rady ze dne 30. a 31. května 2022.

zajistit likviditu ve výši 3,5 miliardy EUR. Tato opatření přijatá v rámci iniciativy FAST-CARE pomohou zajistit členským státům snazší a rychlejší přístup k finančním prostředkům, aby mohly naplnit potřeby osob prchajících před válkou na Ukrajině, a zároveň budou nadále podporovat obnovu evropských regionů.

2. Další flexibilní pomoc v rámci politiky soudržnosti určená na vypořádání se s důsledky války

Ruská agresivní válka proti Ukrajině vedla k dosud nevídanému přílivu vysídlených osob, prohloubila prudký nárůst cen komodit, včetně cen energií a potravin, a způsobila opětovná narušení dodavatelských řetězců. Vedle nebývale rozsáhlé podpory poskytované na zvládnutí pandemie a posílení oživení veřejné finance členských států navíc sužují i tyto problémy. V důsledku toho vzrostla výše schodku a zadlužení a očekává se, že ve většině členských států v nadcházejících letech zůstanou obě tyto hodnoty nad úrovněmi, na nichž se nacházely před pandemií.

Komise v této souvislosti navrhuje ucelený soubor opatření v rámci politiky soudržnosti doplňující dosud přijaté iniciativy. Flexibilní pomoc územím (FAST – CARE) doplní opatření přijatá na základě Akce v rámci politiky soudržnosti na podporu uprchlíků v Evropě (CARE)⁵ a spočívá na dvou pilířích: jednak na legislativních návrzích, které zvyšují flexibilitu v rámci politiky soudržnosti a zajišťují dodatečné předběžné financování, a dále na doplňkových nelegislativních opatřeních, jež mají optimalizovat efektivní využívání finančních prostředků a řešit nově vznikající potřeby.

Navrhovaná legislativní opatření zahrnují:

- Další předběžné financování ve výši 3,5 miliardy EUR, jež má být vyplaceno v letech 2022 a 2023 a které všem členským státům zajistí rychlou dodatečnou likviditu.
- Míru spolufinancování až do výše 100 % pro priority podporující socioekonomickou integraci státních příslušníků třetích zemí v rámci programů na období 2014–2020, přičemž tato zvýšená míra spolufinancování bude až do poloviny roku 2024 k dispozici i v rámci programů na období 2021–2027, s možností přezkumu.
- Vzhledem k zásadní úloze místních orgánů a organizací občanské společnosti působících v místních komunitách, kterou tyto subjekty zastávají při přijímání a podpoře osob prchajících před ruskou agresí na Ukrajině, by měly členské státy zajistit, aby bylo těmto orgánům a organizacím poskytnuto přinejmenším 30 % podpory v rámci příslušných priorit.
- U projektů zabývajících se migračními výzvami budou členské státy moci vykázat výdaje k úhradě, a to i v případě operací, které byly v době výběru již dokončeny nebo v plném rozsahu realizovány⁶.

⁵ Návrh je rovněž v souladu s návrhem Komise ze dne 13. dubna 2022 na změnu rozpočtu Evropského námořního a rybářského fondu na období 2014–2020 s cílem podpořit hospodářské subjekty a zavést zvláštní krizová opatření.

⁶ Tato flexibilita se bude vztahovat i na dotčené projekty v odvětví rybolovu a akvakultury v rámci Evropského námořního a rybářského fondu.

- V rámci akce CARE zavedla Komise nové jednotkové náklady jako zjednodušený způsob, jak mohou členské státy a příjemci vypočítat způsobilé náklady na projekt. Vzhledem k rozsáhlému dopadu ruské agrese se navrhuje, aby byly tyto jednotkové náklady zvýšeny na 100 EUR týdně po dobu 26 týdnů za účelem pokrytí základních potřeb a podpory osob, jimž byla po jejich příjezdu do Unie poskytnuta dočasná ochrana.
- Je navrhováno, aby byla možnost křížového financování, které lze již nyní využít v rámci EFRR a ESF, rozšířena i na Fond soudržnosti, aby bylo možné podporovat projekty zabývající se těmito problémy v rámci programů na období 2014–2020 bez ohledu na jejich obvyklý rozsah způsobilosti. To umožní mobilizovat prostředky, které jsou v rámci Fondu soudržnosti dosud k dispozici, na nouzové a integrační účely.
- Další opatření umožňují pokračovat v podpoře nedokončených operací s cílem řešit další důsledky ruské vojenské agrese při provádění fondů EU, jako je riziko zpoždění v důsledku zvýšení cen, zejména cen energií a potravin, a nedostatek vstupních materiálů, zejména ve stavebnictví.
- Dále se navrhuje zavedení větší flexibility, aby bylo možné poskytovat podporu v souvislosti s uprchlíky na operace prováděné v daném členském státě, avšak mimo oblast, na kterou se vztahuje program, na jehož základě jsou poskytovány příslušné finanční prostředky. To je nezbytné z toho důvodu, že osoby prchající před ruskou agresí se mohou pohybovat v rámci členských států, a podpora tak může být zapotřebí mimo oblasti, na něž se programy financování jinak vztahují.
- A konečně, v zájmu hladšího provádění programů by byla poskytnuta dodatečná flexibilita pro převádění prostředků v rámci jednotlivých programů, aniž by bylo třeba rozhodnutí Komise, a dále by byla zvýšena flexibilita při vykazování výdajů při uzavření programu.

Kromě výše uvedených opatření se Komise také aktivně zabývá tím, jak snížit administrativní zátěž u operací na podporu socioekonomické integrace státních příslušníků třetích zemí. V návaznosti na zjednodušené vykazování nákladů v období 2014–2020 vypracuje Komise do konce roku rovněž jednoduché metody na podporu operací v oblasti vzdělávání, odborné přípravy nezaměstnaných, odborné přípravy zaměstnanců a poradenských služeb souvisejících s pracovním uplatněním, které mají být podporovány z prostředků Evropského sociálního fondu plus na období 2021–2027. Nový akt v přenesené pravomoci bude obsahovat zvláštní ustanovení týkající se státních příslušníků třetích zemí s cílem podpořit jejich dlouhodobou integraci v EU.

Vedle těchto legislativních návrhů rozšíří Komise svou podporu i vůči zúčastněným stranám, příjemcům a řídicím orgánům prostřednictvím dvou dalších nelegislativních opatření.

Obsah těchto nelegislativních opatření:

- Zprvé, navrhované změny usnadňující postupné provádění projektů v rámci dvou programových období budou po přijetí legislativních návrhů Komise doplněny o aktualizaci pokynů k uzavírání programů na období 2014–2020. To přinese významné rozšíření flexibility ve prospěch nedokončených projektů tím, že dojde k: i)

prodloužení administrativních lhůt pro jejich dokončení z prostředků daného členského státu; ii) snížení rozsahu těch projektů, které mohou být ještě zahrnuty do konečné účetní závěrky; a ke iii) zvýšení odpovídajícího podílu výdajů v porovnání s celkovými výdaji stanovenými příslušným rozhodnutím pro dotčené programy.

- Komise kromě toho v nadcházejících týdnech vyhodnotí situaci veřejných zadavatelů, kteří se v současné době potýkají s potížemi při realizaci zakázek kvůli ekonomickým problémům, jimž v důsledku zvýšených nákladů a problémů v dodavatelských řetězcích čelí dodavatelé. Komise plánuje poskytnout náležitě individuálně uzpůsobené technické pokyny, jejichž cílem bude zejména objasnit možnosti úpravy zakázek, které existují na základě stávajícího právního rámce.

3. Závěr

Tímto balíčkem provádí EU další úpravy politiky soudržnosti, aby pomohla řešit důsledky ruské agrese. Návrhy připojené k tomuto sdělení reagují na žádost Evropské rady, aby Komise „předložila nové iniciativy na podporu tohoto úsilí v rámci víceletého finančního rámce“. Jejich cílem je pomoci členským státům a regionálním a místním orgánům, které vyvíjejí největší úsilí při naplňování humanitárních potřeb a potřeb v oblasti zdraví a integrace, poskytnutím další finanční podpory a rozšířením flexibility.

Tento balíček navíc přispívá k posílení odolnosti regionů. Je v souladu s dlouhodobým cílem politiky soudržnosti, jímž je snižování rozdílů a podpora sbližování, a nemění strukturu a cíle politiky soudržnosti v rámci jejích programů na období 2021–2027, včetně celkových cílů, jimiž je urychlené dosažení souběžné zelené a digitální transformace. Tento balíček zavádí důležitou flexibilitu, ale neohrožuje zásady rozpočtové kázně a řádného finančního řízení.

V zájmu efektivity je nezbytné, aby členské státy a regiony rychle a v plném rozsahu využily příležitosti, které jim tento nový soubor opatření a nedávno přijaté iniciativy nabízejí. Poskytují dosud nevídanou flexibilitu při využívání finančních prostředků, které jsou v rámci politiky soudržnosti v současnosti k dispozici, a rovněž zohledňují obrovské úsilí vynakládané členskými státy a regiony. Efektivní koordinace všech podpor a možností poskytovaných v rámci politiky soudržnosti a dalších nástrojů EU má klíčový význam pro zajištění podpory všem lidem a podnikům potýkajícím se s důsledky ruské agresivní války proti Ukrajině.

Je rovněž zásadní, aby spolunormotvůrci urychleně přezkoumali a přijali navrhovaná legislativní opatření, a zajistili tak jejich rychlé a účinné zavedení.